शिकू आनंदे मराठी

(विद्यार्थी कृतिपुस्तिका)

इयत्ता : सहावी

'STARS' प्रकल्पांतर्गत

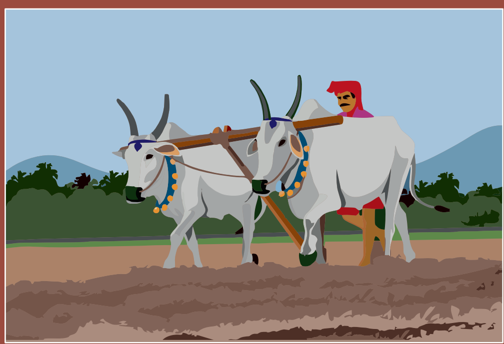

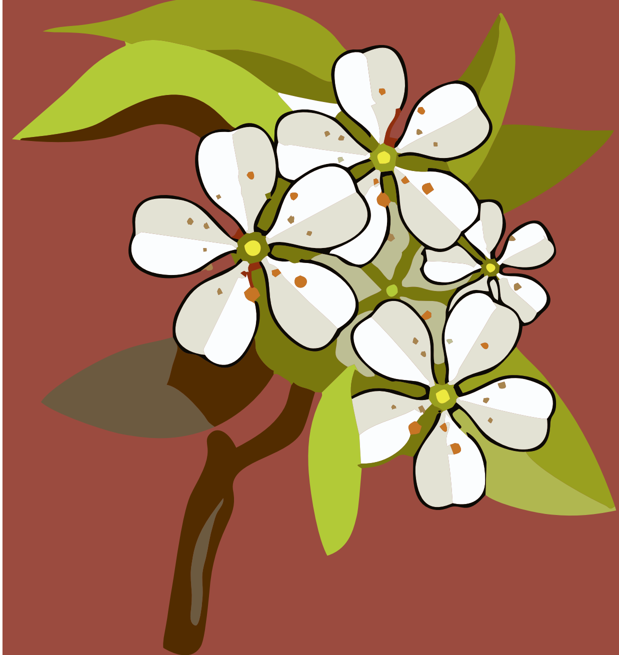

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.

शिकू आनंदे मराठी : विद्यार्थी कृतिपुस्तिका : इयत्ता सहावी

- **प्रवर्तक** : शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, महाराष्ट्र शासन
- **प्रकाशक** : राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
- **प्रेरणा** : **मा. रणजितसिंह देओल (भा.प्र.से.)**
  प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, महाराष्ट्र राज्य.
- **मार्गदर्शन** : **मा. सूरज मांढरे (भा.प्र.से.)**
  आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
  मा. कैलास पगारे (भा.प्र.से.)
  राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई.
- **संपादक** : **मा. कौस्तुभ दिवेगावकर (भा.प्र.से.)**
  संचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
- **सहसंपादक** : **मा. रमाकांत काठमोरे**
  सहसंचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
- **कार्यकारी संपादक** : **डॉ. कमलादेवी आवटे**
  उपसंचालक, (भाषा विभाग), राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र,पुणे.
- **कार्यकारी सहसंपादक** : **डॉ. राजेश बनकर**
  विभाग प्रमुख, मराठी विभाग, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
- **संपादन सहाय्य** : **मनिषा ताठे**
  अधिव्याख्याता, मराठी विभाग, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
  निता जाधव
  अधिव्याख्याता, मराठी विभाग, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
  मनिषा राजपूत
  विषय सहायक, मराठी विभाग, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
  चंदन कुलकर्णी
  विषय सहायक, मराठी विभाग, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
- **प्रथम आवृत्ती** : जानेवारी २०२३
- **अर्थसाहाय्य** : ‘STARS’ प्रकल्पांतर्गत, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई.
- **मुद्रक** : रुना ग्राफिक्स, पुणे.

- © सर्व हक्क प्रकाशकाच्या स्वाधीन.

शिकू आनंदे मराठी

(विद्यार्थी कृतिपुस्तिका)

इयत्ता : सहावी

'STARS' प्रकल्पांतर्गत

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	पाठ	पृष्ठ क्र.	अ.क्र.	पाठ	पृष्ठ क्र.
१.	बलसागर भारत होवो	१	१४.	आता उजाडेल!	२९
२.	सायकल म्हणते, मी आहे ना!	२	१५.	बालसभा!	३१
३.	डॉ. कलाम यांचे बालपण	५	१६.	सफर मेट्रोची	३३
४.	गवतफुला रे! गवतफुला!	८	१७.	दुखणं बोटभर	३४
५.	बाकी वीस रुपयांचं काय?	९	१८.	बहुमोल जीवन	३७
६.	पण थोडा उशीर झाला...	११	१९.	मले बाजाराला जायाचं बाई!	३९
७.	आपले परमवीर	१३	२०.	ओळख थोरांची	४२
८.	माय	१५	२१.	या काळाच्या भाळावरती	४४
९.	वारली चित्रकला	१८	२२.	वडिलांस पत्र	४५
१०.	सुगंधी सृष्टी	२०	२३.	परिवर्तन विचारांचे	४७
११.	माझ्या आज्यानं पंज्यानं	२२	२४.	रोजनिशी	५०
१२.	मला मोठ्ठं व्हायचंय!	२४	२५.	नवा पैलू	५२
१३.	आपली सुरक्षा, आपले उपाय!	२७	२६.	संतवाणी	५३

कृतिपुस्तिका समजून घेऊया...

(१) कृतिपुस्तिकेतील कृती या संबंधित इयत्तेच्या पाठ्यपुस्तकातील आशय तसेच आलेल्या अध्ययन निष्पत्तींवर आधारित आहेत. (२) कृतिपुस्तिकेमधील सर्व कृती विद्यार्थ्याने स्वत: करणे अपेक्षित आहे. (३) विद्यार्थ्याने कृती करताना आवश्यक तेथे पाठ्यपुस्तकाची व पूरक संदर्भ-साहित्याची मदत घ्यावी. (४) कृती करताना गरज असेल तेथे शिक्षक, कुटुंबातील सदस्य, सहकारी यांनी विद्यार्थ्याला मदत करावी. (५) 'प्रत्येक मूल शिकू शकते' हा विश्वास मनात बाळगून प्रत्येक विद्यार्थ्याला या कृतिपुस्तिकेतील विविध कृतींच्या मदतीने शिकण्याच्या प्रक्रियेत सहभागी करून घ्यावे. (६) कृतिपुस्तिकेतील कृती विद्यार्थ्यांच्या मूल्यमापनासाठी नसून, त्यांच्या भाषिक कौशल्य-विकसनासाठी व संबोधांच्या दृढीकरणासाठी आहेत. (७) विद्यार्थ्यांना कृती पूर्ण करण्यास पुरेसे स्वातंत्र्य व वेळ द्यावा. (८) कृती पूर्ण करीत असताना शक्य तेथे विद्यार्थ्यांच्या दैनंदिन अनुभवविश्वाशी सांगड घालण्यात यावी. (९) कृतिपुस्तिकेतील कृती या नमुना स्वरूपात आहेत. इयत्तेच्या अपेक्षित अध्ययन निष्पत्ती साध्य करण्यासाठी गरजेनुसार इतर विविध कृतींचे आयोजन शिक्षकांनी करावे. (१०) सदर विद्यार्थी कृतिपुस्तिकेसंदर्भात शिक्षक, पालक व शिक्षणप्रेमी व्यक्ती यांच्या जर काही सुधारणात्मक सूचना असतील तर त्याचे स्वागत आहे. सदर सूचनांचा विचार करून कृतिपुस्तिकेच्या पुढील आवृत्तीमध्ये योग्य ते बदल केले जातील.

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-01-2023 / Sn

१. बलसागर भारत होवो

कृती १ : भोंडला/हादगा/भुलाबाईची गाणी इ. गाणी ऐक. यांपैकी तुला आवडलेले गाणे लिही.

कृती २ : साने गुरुजींचे ‘श्यामची आई’ हे पुस्तक मिळव, वाच व त्यातील तुला आवडलेला प्रसंग वर्गात सांग.

कृती ३ : तुला आवडलेल्या बालसाहित्यामधील कविता किंवा गीत लिही.

कृती ४ : शिक्षक किंवा पालकांच्या मदतीने यू-ट्यूब, टी.व्ही. किंवा आंतरजालावर देशभक्तीपर समूहगीत पाहा. ते गीत मित्रांच्या मदतीने वर्गात सादर कर.

◈ ◈ ◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२. सायकल म्हणते, मी आहे ना!

कृती १ : तू ऐकलेल्या वाहनांचे आवाज तोंडानी काढण्याचा प्रयत्न कर आणि ते तुझ्या मित्रांना ऐकव.

कृती २ : तू आजपर्यंत प्रवास केलेल्या वाहनांची नावे लिही.

....	....	....	....	....

कृती ३ : वरीलपैकी सर्वांत जास्त वेळा तू ज्या वाहनातून प्रवास केला आहेस त्या प्रवासाचा तुला आलेला अनुभव लिही.

....

....

....

....

....

कृती ४ : ओळखा पाहू मी कोण?

१) चालत होते मी कोळशावर
आता चालते विजेवर
थांबत नाही कुणासाठी
स्टेशनवर पोहोचते वेळेवर
....

२) मासा मारतो पाण्यात सूर
मी मारतो हवेत
पोहोचवितो मी सगळ्यांना
हवे तेथे वेळेत
....

३) नाही पेट्रोल नाही डिझेल
नाही लागत गॅस
पाय माझे, श्रम माझे
भरभर फिरते चाक
....

४) गाव तेथे रस्ता
रस्ता तेथे मी
लाल रंगाचा करून पोशाख
धावते रस्त्यावर मी
....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ५ : खालील चित्रातील सायकली एकमेकींशी बोलत आहेत अशी कल्पना कर व संवाद लिही. संवाद लिहिताना योग्य विरामचिन्हांचा वापर कर.

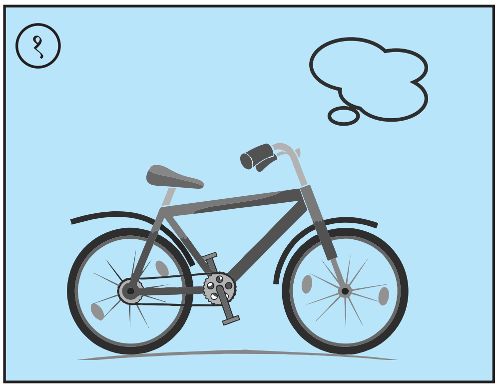

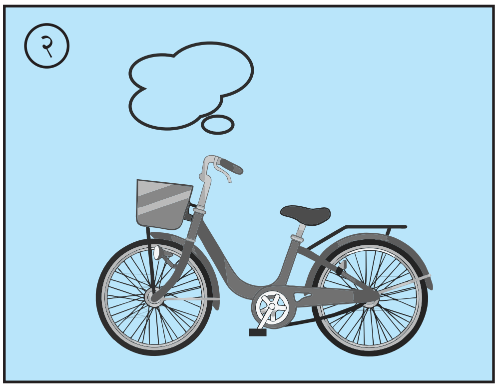

सायकल : १ ....

सायकल : २ ....

सायकल : १ ....

सायकल : २ ....

सायकल : १ ....

सायकल : २ ....

सायकल : १ ....

सायकल : २ ....

सायकल : १ ....

सायकल : २ ....

सायकल : १ ....

सायकल : २ ....

सायकल : १ ....

सायकल : २ ....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ६ : **शब्दखेळ खेळ.**

मित्रांसोबत हा शब्दखेळ खेळा.

अक्षर	नाव	गाव	वस्तू	प्राणी/पक्षी	फूल	फळ
न	निशा	नाशिक	नळ	नीलगाय	निशिगंध	नारळ
क	....	....	....	....	....	....
च	....	....	....	....	....	....
स	....	....	....	....	....	....
प	....	....	....	....	....	....
श	....	....	....	....	....	....
ब	....	....	....	....	....	....
र	....	....	....	....	....	....
ल	....	....	....	....	....	....

कृती ७ : **पुढील रिकाम्या चौकटीत वाहनांचे फायदे लिही.**

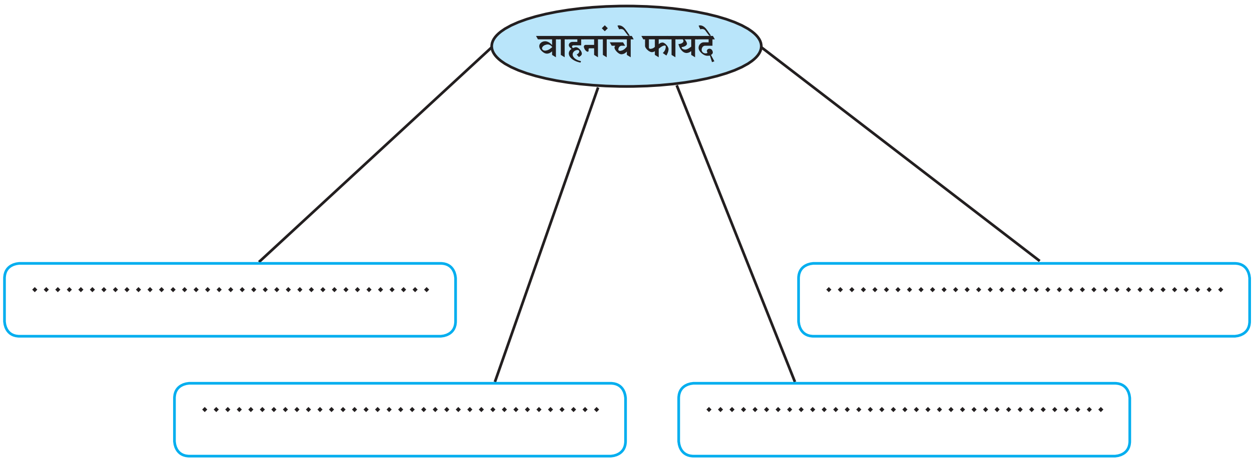

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

३. डॉ. कलाम यांचे बालपण

कृती १ : खालील चित्रातील व्यक्ती कोण आहेत ते शोध व त्यांची नावे लिही.

....

....

कृती २ : डॉ. एपीजे अब्दुल कलाम यांची पुढील मुद्द्यांच्या आधारे माहिती लिही.

पूर्ण नाव : ....

आईचे नाव : ....

वडिलांचे नाव : ....

जन्म : .... शिक्षण : .... मृत्यू : ....

त्यांनी लिहिलेल्या पुस्तकांची नावे : ....

....

डॉ. अब्दुल कलाम यांचे गुण लिही. ते तुझ्या अंगी बाणण्यासाठी तू काय प्रयत्न करशील? ....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ३ : खालील शब्दांचा अर्थ शब्दकोशात पाहून किंवा शिक्षकांच्या मदतीने लिही.

१) अणू : ....

२) जीवनपट : ....

३) अंतराळ : ....

४) सीगल पक्षी : ....

कृती ४ : 'या मातीचा आणि इथल्या स्मृतींचा मोह सोडून तुझ्या इच्छा-आकांक्षा जिथे पूर्ण होतील, तिथे तुला जायला हवे' या वाक्यातून तू काय प्रेरणा घेशील, ते लिही.

....

....

....

....

....

....

कृती ५ : शाळेत विज्ञान जत्रा आयोजित करावयाची आहे. त्या विज्ञान जत्रेत काय काय असावे असे तुला वाटते?

....

....

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ६ : आकृती पूर्ण कर.

पुस्तकाचे नाव ....

लेखकाचे नाव ....

तू वाचलेल्या किंवा तुला आवडलेल्या पुस्तकाबद्दल लिही.

पुस्तकातील आवडलेला प्रसंग किंवा घटना

....

....

....

....

कृती ७ : खालील शब्द वाच आणि ते शब्द पुढील तक्त्यात योग्य ठिकाणी लिही.

भोसले, डोंगर, दयाळू, तेलबिया, सूर्यफूल, झाड, प्रेमळ, चतुराई, गोदावरी, राष्ट्रध्वज

सामान्यनाम	झाड, ...
विशेषनाम	गोदावरी, ...
भाववाचक नाम	दयाळू, ...

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

४. गवतफुला रे! गवतफुला!

कृती १ : 'गवतफुला रे! गवतफुला!' ही कविता तालासुरात म्हण.

कृती २ : पुढील विशेषणे किंवा वैशिष्ट्ये निसर्गातील कोणकोणत्या घटकांसाठी वापरतात ते लिही.

१) सानसानुले : .... २) हिरवी नाजूक : ....

३) नीळनिळूली : .... ४) गोजिरवाणी : ....

५) गोजिरी : .... ६) पिवळे झगमगती : ....

कृती ३ : कवितेतील तुला आवडलेल्या काव्यपंक्तीचा अर्थ लिही.

....

....

....

कृती ४ : तुला गवतफूल भेटले तर तू त्याला कोणते प्रश्न विचारशील ते लिही.

....

....

....

....

....

कृती ५ : तुझ्या आवडत्या फुलाबद्दल माहिती लिही.

फुलाचे नाव	फुलाचा रंग	हे फूल तुला आवडण्याचे कारण	या फुलाची वैशिष्ट्ये
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

५. बाकी वीस रुपयांचं काय?

कृती १ : **बाकी वीस रुपयांचं काय? ही कथा वर्गात तुझ्या शब्दांत सांग.**

कृती २ : **कारण लिही.**

कथेतील तुला आवडलेले पात्र → .... → ते आवडण्याचे कारण

....

....

कृती ३ : **राजूप्रमाणे तुझ्या गावातील मदतकार्य करणाऱ्या व्यक्तीबद्‌दलची माहिती लिही.**

....

....

....

कृती ४ : **राजूमधील कोणकोणते गुण तुझ्यात आहेत असे तुला वाटते ते लिही.**

....

....

....

कृती ५ : **खालील उतारा लक्षपूर्वक वाच व उताऱ्यात आलेली सर्वनामे पुढील चौकटीत लिही.**

सिंधुताई सपकाळ : सिंधुताई सपकाळ यांना 'अनाथ मुलांची आई' म्हणायचे कारण त्यांनी लहान, अनाथ मुलांचा सांभाळ केला आणि त्यांचे आयुष्य मार्गाला लावले. त्यांनी ज्या मुलांचे पालन-पोषण केले होते, त्यामधील काही मुले उच्चशिक्षित आहेत. सिंधुताई यांना माई म्हणून देखील ओळखले जाते. भीक मागून अनाथ मुलांचे पालन-पोषण करणाऱ्या समाजसेविका सिंधुताई सपकाळ होत्या. यापुढे त्यांचा वारसा कोण चालवेल?

पुरुषवाचक सर्वनाम	प्रश्नार्थक सर्वनाम	संबंधी सर्वनाम
....	....	....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ६ : संवाद वाच व वाक्य पूर्ण कर.

हेमकांत : अरुणा, कालची अभ्यासमाला तू सोडवलीस का?

अरुणा : हो, सकाळीच सोडविली आणि पुढच्या पाठाचा अभ्यास पण केला.

विश्वास : ते कसं बुवा? अभ्यासमाला तर कालचीच होती ना!

अरुणा : दीक्षा ॲपमध्ये असतं हे सगळं. अलकानेच मला दीक्षा ॲपबद्दल सांगितलं.

शुभांगी : हो का, मग दीक्षा ॲपशिवाय अजून कसा अभ्यास करायचा?

अलका : शिकू आनंदे, शाळेबाहेरची शाळा, गोष्टीचा शनिवार, स्वाध्याय उपक्रमात मराठी, गणित, परिसर अभ्यास या विषयांचा सराव होतो. इत्यादी उपक्रमांद्वारे आपण ऑनलाइन पद्धतीने शिकू शकतो.

अरुणा : अलका, तुला कसे माहीत गं सगळं?

अलका : आमचे गुरुजी सांगतात. ते रोज आमचा ऑनलाईन अभ्यासही घेतात आणि इतर उपक्रम सुद्धा!

निशा : कोरोनामुळे शाळेत प्रत्यक्ष जात नसलो तरी आपलं शिकणं चालूच आहे हं!

विश्वास : हो ना. प्रभाकर सर आम्हांला रोजच शिकवतात. तेही आनंददायी पद्धतीने.

१) शिकण्यासाठी उपयुक्त असलेला मोबाईल ॲप : ....

२) ऑनलाइन शिकण्यासाठी सुरू असलेले उपक्रम : ....

३) स्वाध्याय उपक्रमातून या विषयांचा सराव होतो : ....

कृती ७ : 'गोष्टीचा शनिवार' या उपक्रमांतर्गत वाचलेल्या गोष्टींच्या नावांची यादी कर.

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

६. पण थोडा उशीर झाला...

कृती १ : वर्तमानपत्र, आंतरजाल किंवा शिक्षकांच्या मदतीने खालील तक्ता पूर्ण कर.

<table>
<tr><td rowspan="5">
जनरल बिपीन रावत</td><td>पूर्ण नाव : ....</td></tr>
<tr><td>जन्म ठिकाण : ....</td></tr>
<tr><td>जन्मतारीख : ....</td></tr>
<tr><td>पद : ....</td></tr>
<tr><td>शिक्षण : ....</td></tr>
<tr><td colspan="2">त्यांच्याबद्दलची इतर माहिती : ....
....
....
....................</td></tr>
</table>

कृती २ : सैनिकांची मुलाखत घेण्यासाठी प्रश्न तयार कर. (किमान ६)

....

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ३ : **तुझ्या गावाची वैशिष्ट्ये तुझ्या शब्दांत लिही.**

....

....

....

कृती ४ : **तुला माहीत असलेले शब्दसमूह लिही. जसे : पत्र पोहोचविणारा – पोस्टमन**

....

....

....

....

कृती ५ अ) : **या शब्दसमूहाच्या अर्थाचे, पाठामध्ये आलेले किंवा तुला माहीत असलेले वाक्प्रचार शोधून लिही.**

१) नोकरी करणे : ....

२) अंगावर घेणे : ....

३) दुःख होणे : ....

४) कामास सुरुवात करणे : ....

कृती ५ ब) : **कृती ५ (अ) मध्ये तू लिहिलेल्या वाक्प्रचारांचा उपयोग करून वाक्ये तयार करून लिही.**

१) ....

२) ....

३) ....

४) ....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

७. आपले परमवीर

कृती १ : तू 'सैनिक' आहेस अशी कल्पना कर व तुझ्या कुटुंबातील कोणत्याही एका व्यक्तीला पत्र लिही.

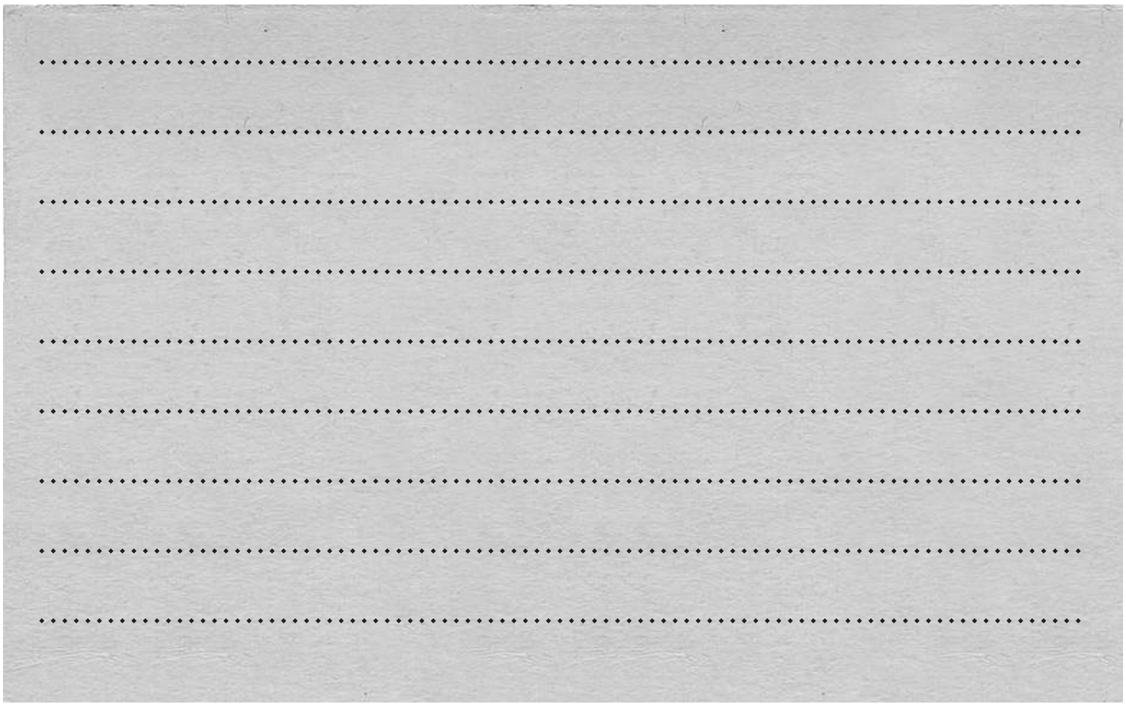

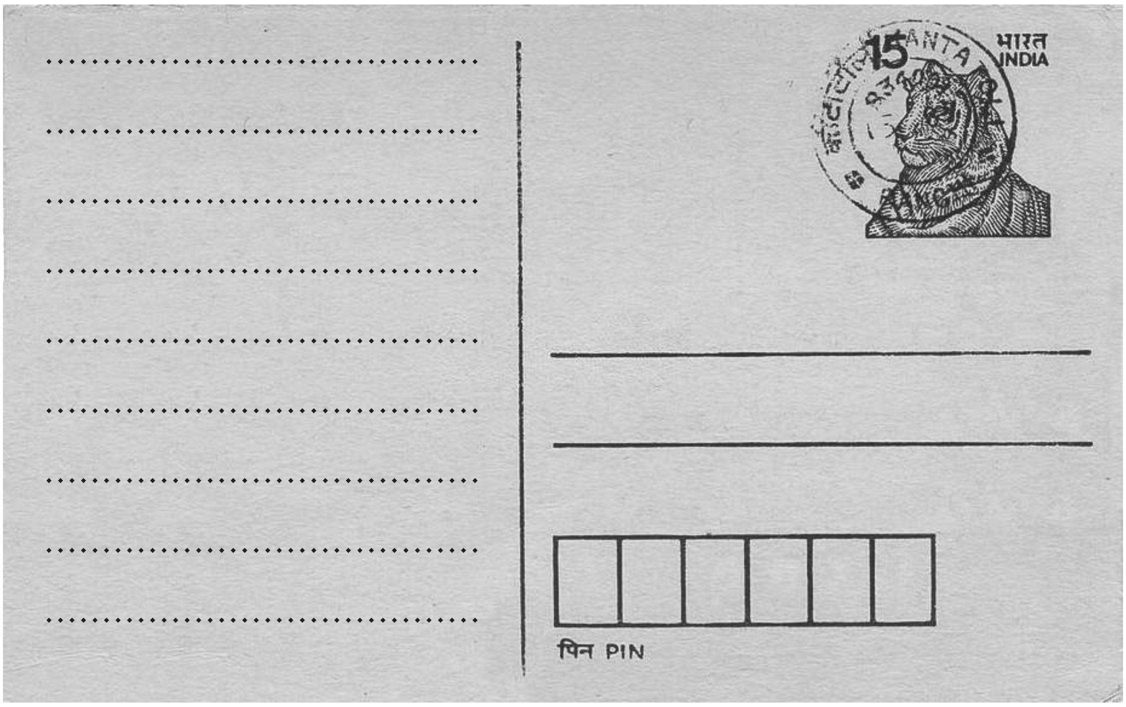

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती २ : **'अर्जुन पुरस्कार' विजेत्या महाराष्ट्रातील खेळाडूंची यादी शिक्षकांच्या/आंतरजालाच्या मदतीने तयार कर.**

....

....

....

....

....

कृती ३ : **सैनिकांच्या जीवनावरील तू वाचलेली किंवा तुला माहीत असलेली एक 'शौर्यकथा' लिही.**

....

....

....

....

....

....

कृती ४ : **शिक्षकांच्या मदतीने भारताच्या राष्ट्रध्वजाची माहिती मिळव व पुढील मुद्द्यांच्या आधारे ती लिही.**

- आकार : ....

  ....

- मान्यता दिनांक : ....

  ....

- रंगाबद्दल माहिती : ....

  ....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

८. माय

कृती १ : कवितेतील खालील काव्यपंक्ती तुझ्या भाषेत लिही.

अ) फनकाट्या येचायले माय जाये रानी

....

ब) बस झालं शिक्शन याचं घेऊ दे हाती रूमनं

....

क) माय म्हने तुम्हाले माया गयाची हाये आन

....

ड) म्हने कव्हा दिसन सांग मले राजा तुही रानी

....

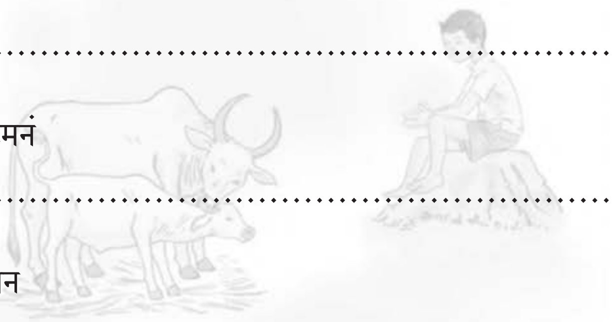

कृती २ : खालील अर्थाचे कोणते शब्द कवितेत आले आहेत ते पूर्ण कर.

१) गायीचे पिल्लू : ....

२) चप्पल : ....

३) आई : ....

४) नदीचे नाव : ....

कृती ३ : तुला माहीत असलेले पिलूदर्शक शब्द लिही. जसे : गाय – वासरू

१) हरीण : ....

२) वाघ : ....

३) शेळी : ....

४) सिंह : ....

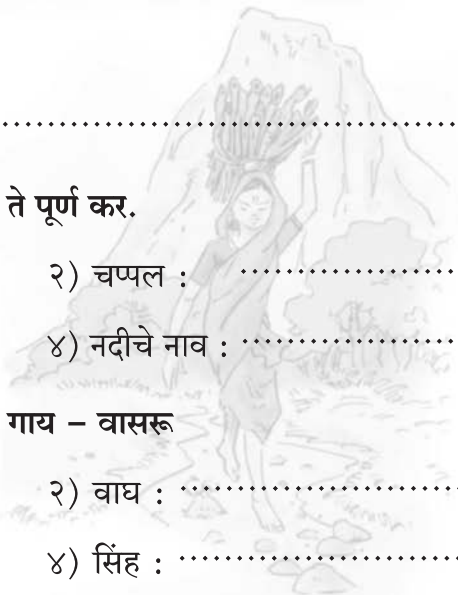

कृती ४ : खालील वाक्यांतील प्रथम पुरुषवाचक सर्वनाम ओळखून त्याला गोल कर.

१) मी गावाला जातो.

२) कोरोनामुळे आम्ही गावाला निघून आलो.

३) तुम्ही स्वतः उपस्थित राहणार आहात का?

४) निलेशला अजिबात आवडले नाही आपण आला नाहीत ते.

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ५ : आकृतीमध्ये दिलेल्या अर्थाचे कवितेमध्ये आलेले वाक्प्रचार रिकाम्या जागी लिही.

१) ....

२) ....

१. शपथ घालणे.
२. वाईट वाटणे.
३. एखाद्याविषयी संशय किंवा गैरसमज निर्माण करणे.
४. पायात चप्पल न घालता चालणे.

३) ....

४) ....

कृती ६ : तू घरातील कोणकोणत्या कामात मदत करतोस/करतेस त्या कामांची यादी कर.

....

....

....

....

....

....

....

कृती ७ : परराज्यातील किंवा परजिल्ह्यातील तुझ्या वर्गमित्राचे खाद्यपदार्थ, संस्कृती, वेशभूषा व राहणीमान यांतील फरक लिही.

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ८ : खालील दोन्ही चित्रे बघ आणि पुढील मुद्द्यांच्या आधारे माहिती शोध व लिही.

मुद्दे	मिसळ	इडली सांबार
पदार्थासाठी प्रसिद्ध प्रदेश	....	....
पदार्थाची चव	....	....
पदार्थाचा रंग	....	....
पदार्थ बनविण्याची पद्धती	....	....
पदार्थाविषयी अधिक माहिती	....	....

◈ ◈ ◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

९. वारली चित्रकला

कृती १ : खालील चित्रांचे निरीक्षण कर व त्या चित्रापुढे कंसातील योग्य शब्द लिही.
(शिकारीची साधने, वारली चित्रे, लाकडी कोरीव काम, पाषाणमूर्ती)

....
....

....
....

....
....

....
....

कृती २ : वारली चित्रासाठी वापरल्या जाणाऱ्या रंगातील फरक सांग.

आधीचे रंग	वर्तमानातील (आताचे) रंग
....	....
....	....
....	....
....	....

कृती ३ : एकाच वाक्यात गुणवाचक विशेषण, संख्यावाचक विशेषण, सार्वनामिक विशेषण येईल असे वाक्य तयार कर.

....
....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ४ : उतारा वाचून कृती पूर्ण कर.

यूपीएससी २०२१ परीक्षेत अपाला शर्मा हिने मुलाखतीत २१५ गुण मिळवून नवव्या क्रमांकावर झेप घेत यश संपादन केले. आत्मविश्वासाच्या बळावर तुम्ही कुठलीही स्पर्धा जिंकू शकता हे तिने सिद्ध केले. या मुलाखतीत अपालाने परिधान केलेल्या साडीच्या बॉर्डरवरून प्रश्न विचारला गेला. 'या साडीच्या पदरावर वारली चित्रकला आहे. महाराष्ट्राच्या सह्याद्री पट्ट्यात ही वारली चित्रकला प्रसिद्ध आहे. पदरावर केलेले आर्ट वर्क हे सर्वसामान्यांचं जीवन दाखवतं.' या उत्तरावरून तिचे चौफेर ज्ञान आपल्याला दिसून येते.

चौकटीत लिही.

१) अपाला शर्मास याबद्दल प्रश्न विचारला : ....

२) वारली चित्रकला प्रसिद्ध असलेला जिल्हा : ....

३) कोणतीही स्पर्धा जिंकण्यासाठी आवश्यक गुण : ....

कृती ५ : पुढील वाक्ये वाच आणि त्या वाक्यातील विशेषणे व विशेष्ये लिही.

१) मुंबई शहरात उंच इमारती आहेत.

विशेषण : ....

विशेष्य : ....

२) पौर्णिमेचा चंदेरी प्रकाश सगळीकडे पडलेला होता.

विशेषण : ....

विशेष्य : ....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१०. सुगंधी सृष्टी

कृती १ : आकृती पूर्ण कर.

तू पाहिलेल्या सुगंधी फुलांची नावे

....	....
....	....

पाठात वर्णन केलेल्या फुलांची नावे

....	....
....	....

कृती २ : कारणे लिही.

१) निशिगंधाच्या फुलास दुसरे नाव पडले कारण...

....

....

२) गुलाबाला ‘फुलांचा राजा’ म्हणतात कारण...

....

....

कृती ३ : ‘मनुष्य केलेले सगळे श्रम विसरतो’ याबद्‌दल तुझे मत सांग.

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ४ : तुझ्या परिसरात असणाऱ्या दोन फुलांची नावे व त्याचे उपयोग लिही.

....

....

कृती ५ : तू लावलेल्या झाडाची काळजी कशी घेशील ते लिही.

....

....

....

कृती ६ : 'दार' प्रत्यय जोडून शब्द तयार कर. जसे : रुबाब – रुबाबदार.

१) .... २) ....

३) .... ४) ....

५) .... ६) ....

कृती ७ : कंसातील योग्य विशेषण व नाम वापरून वाक्ये तयार कर.
(असंख्य, पाच, अपरिमित, दुप्पट, द्विगुणित)

रुमाल : ....

नाणी : ....

हानी : ....

वाढ : ....

आनंद : ....

कृती ८ : 'द्यावे तर पारिजातकासारखे द्यावे. तो मूठ पुरेपूर उघडून देतो.' या ओळीचा अर्थ गटात चर्चा करून लिही.

....

....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

११. माझ्या आज्यानं पंज्यानं

कृती १ : आकृती पूर्ण कर.

अ) शेतीकामाची साधने

- ☐ ....
- ☐ ....
- ☐ ....
- ☐ ....
- ☐ ....

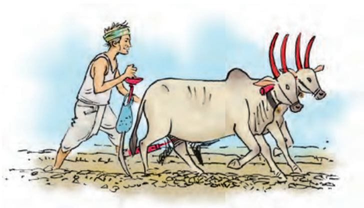

ब) आज्यानं पंज्यानं केलेली कामे :

- ....
- ....
- ....
- ....

कृती २ : सांग बरं!

तुझ्या आजोबांनी तयार केलेल्या वस्तू

- ....
- ....
- ....
- ....
- ....
- ....
- ....
- ....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ३ : शोध शब्दांचा.

अ) यमक जुळणारे शब्द लिही.

१) राज्या ....

२) काण्या ....

३) वेसणी ....

४) गोफणी ....

ब) उच्चार वेगळा परंतु अर्थ एकच अशा शब्दांच्या जोड्या लाव.

'अ' गट		'ब' गट
१) तवा		अ) जीवन
२) साळा		ब) शेत
३) रान		क) राखण
४) राखणी		ड) शाळा
५) जिणं		इ) तेव्हा

कृती ४ : पुढील अर्थाच्या कवितेतील ओळी लिही.

कवितेच्या ओळींचा अर्थ	कवितेच्या ओळी
शेतकऱ्यांची मुले शाळा शिकली त्यामुळे त्यांच्या जीवनात सुख-समृद्धीचे दिवस आले.	....
आजोबा-पणजोबांनी गोफणी विणल्यामुळे शेतात राखण करता येऊ लागली.	....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१२. मला मोठ्ठं व्हायचंय!

कृती १ : शास्त्रज्ञांची नावे लिही.

विमानाचा शोध लावला : ....

दुर्बिणीचा शोध लावला : ....

वाफेच्या इंजिनाचा शोध लावला : ....

कृती २ : चौकटी पूर्ण कर.

तू मोठेपणी कोण होणार आहेस? ....

त्याचा समाजाला काय उपयोग होईल? ....
....

कृती ३ : आकृती पूर्ण कर.

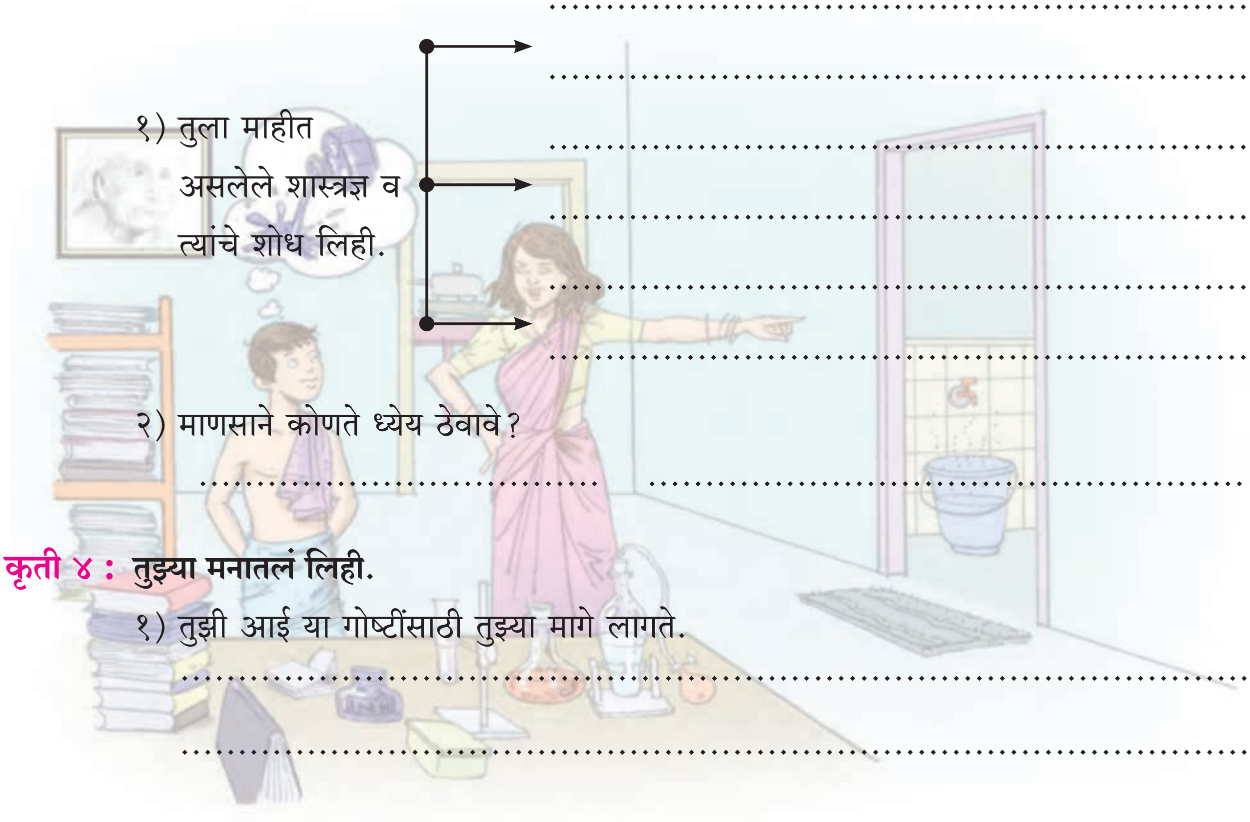

१) तुला माहीत असलेले शास्त्रज्ञ व त्यांचे शोध लिही.

....
....
....
....
....
....

२) माणसाने कोणते ध्येय ठेवावे?

....

कृती ४ : तुझ्या मनातलं लिही.

१) तुझी आई या गोष्टींसाठी तुझ्या मागे लागते.

....
....
....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२) जगात यापुढे कोणते शोध लागावेत असे तुला वाटते?

....

....

....

....

कृती ५ : स्वानुभव लिही.

१) आतापर्यंत तू केलेल्या विविध प्रयोगांबद्दलचे तुझे अनुभव लिही.

....

....

....

....

कृती ६ : वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग कर.

१) मनस्ताप सहन करणे : ....

....

२) आकाशाला गवसणी घालणे : ....

....

३) निश्चय दांडगा असणे : ....

....

४) खडकातून पाणी काढणे : ....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ७ : कंसात दिलेली योग्य सार्वनामिक विशेषणे खालील वाक्यांत लिही.

(जितके, इतका, तुमची, तुझे, तिचा, कोणता, जेवढे)

१) .... घर आहे.
२) .... वेळ खेळतो.
३) .... होडी सुंदर आहे.
४) .... फोन आहे?
५) .... गाव आहे?
६) .... कष्ट तेवढे मोठे यश.

कृती ८ : खालील वाक्यांतील काही शब्द शुद्धलेखन नियमानुसार चुकीचे आहेत ते ओळख व ते शब्द दुरुस्त करून वाक्य पुन्हा लिही.

१) त्याची टोपि उडाली.

....

२) नूरजहाँ वीटि - दांडू खेळू लागली.

....

३) संजू आनंदाने नाचु, बोलु लागला.

....

कृती ९ : गटात न बसणारा शब्द चौकटीत लिही.

१) सुंदर, बर्फाच्छादित, उंच, पर्वत ....

२) हुशार, देखणी, बोलकी, मुलगी ....

३) काळा, कावळा, चतुर, चपळ ....

४) हिरवा, निळसर, सपाट, डोंगर ....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१३. आपली सुरक्षा, आपले उपाय!

कृती १ : कारणे लिही.

१) दीपाने आईला घट्ट मिठी मारली.

....

२) सर्व लोक घराच्या दिशेने पळाले.

....

३) काकांनी गाडी काढली.

....

४) लोक पाणी व माती घेऊन गेले.

....

कृती २ : पुढील प्रसंगी 'तू काय करशील' ते लिही.

१) अंघोळीस जाताना गिझरचे बटण चालू आहे. ....

२) स्वयंपाकाच्या गॅसचा वास येत आहे. ....

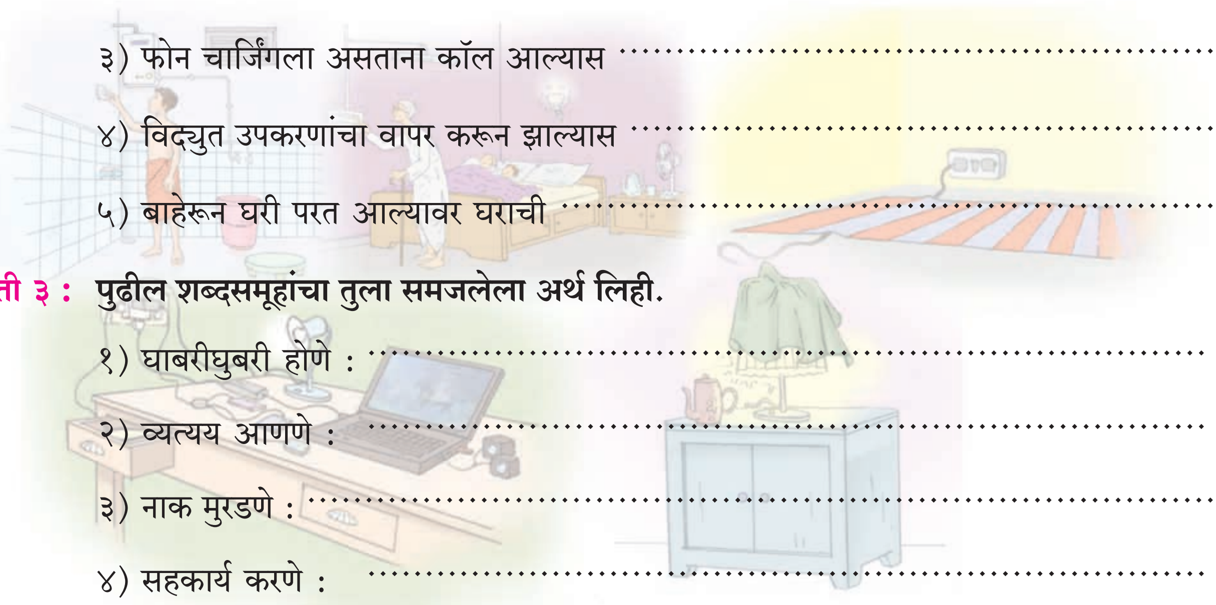

३) फोन चार्जिंगला असताना कॉल आल्यास ....

४) विद्युत उपकरणांचा वापर करून झाल्यास ....

५) बाहेरून घरी परत आल्यावर घराची ....

कृती ३ : पुढील शब्दसमूहांचा तुला समजलेला अर्थ लिही.

१) घाबरीघुबरी होणे : ....

२) व्यत्यय आणणे : ....

३) नाक मुरडणे : ....

४) सहकार्य करणे : ....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ४ : माहिती लिही.

१) आग लागणे, घर पडणे किंवा अपघात होणे इ. आपत्कालीन परिस्थितीतून बाहेर काढणारे.

....

२) अग्निशमन दलास बोलाविण्यासाठीचा दूरध्वनी क्रमांक

....

३) पोलिसांना बोलाविण्यासाठीचा दूरध्वनी क्रमांक

....

कृती ५ : पुढील गोष्टी तू कोणकोणत्या ठिकाणी पाहिल्या ते लिही.

१) अग्निशमन यंत्र बसविलेली ठिकाणे.

....

....

२) वाळूच्या बादल्या भरून ठेवलेली ठिकाणे.

....

....

कृती ६ : खालील वाक्यांत विरामचिन्हांचा वापर करून वाक्य पुन्हा लिही.

मनोहर आला की धमाल असते तो खेळतो मस्त बोलतो उत्तरेही पटापट देतो त्याला छान गाता येते पण आज काही तो शाळेला आला नाही. मनोहर आज शाळेत का आला नसेल

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१४. आतां उजाडेल!

कृती १ : 'आतां उजाडेल' ही कविता तालासुरात म्हण.

कृती २ : चित्राचे निरीक्षण करून तू चारोळी तयार कर.

....

....

....

....

कृती ३ : **अ) विरुद्धार्थी शब्द लिही.**

१) प्रकाश × .... २) मावळेल × ....

३) कोमेजणे × .... ४) शाप × ....

ब) समानार्थी शब्द लिही.

१) कोमल = ... २) पाऊस = ...

३) पक्षी = ... ४) पानं = ...

कृती ४ : तू अनुभवलेल्या सूर्यास्ताचे पेन्सिलने आकर्षक चित्र काढ.

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ५ : **कवितेत वर्णन केलेल्या किंवा तू पाहिलेल्या सूर्योदयाचे वर्णन तुझ्या शब्दांत लिही.**

....

....

....

....

....

कृती ६ : **पुढील अर्थाच्या काव्यपंक्ती लिही.**

कवितेच्या ओळींचा अर्थ	कवितेच्या ओळी
रात्रीचा काळा अंधार पूर्णपणे जाऊन सूर्याची किरणे पडून नवा दिवस उगवेल.	....
गोड गार वाऱ्याच्या मदतीने पारिजातक फुलांचा सुगंध पसरून नवा दिवस उगवेल.	....

कृती ७ : **विशेषण व नाम यांच्या जोड्या लाव.**

खिन्न	मृदू	सुखद	गोड
गारवा	हास्य	आवाज	चेहरा

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१५. बालसभा !

कृती १ : तुमच्या गावातील ग्राम/वॉर्डसभेला हजर रहा व पुढीलप्रमाणे कृती कर.

- सभेत गाव/वॉर्डच्या विकासाच्या कोणत्या योजनांची चर्चा झाली ते लिही.

  ....

  ....

- सभेमध्ये शाळेबद्‌दल चर्चा झाली असल्यास त्याविषयी तुझ्या शब्दांत लिही.

  ....

  ....

- त्यावर तुझे स्वतःचे काय मत आहे ते लिही.

  ....

  ....

- ग्राम वॉर्डसभेत तुला विद्यार्थ्यांचा कोणता प्रश्न मांडायला आवडेल ते लिही.

  ....

  ....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती २ : सर्व विद्यार्थ्यांचे सहकार्य मिळवून वर्गामध्ये बालसभेचे आयोजन कर.

कृती ३ : बाजार : शाळेमध्ये बाजार या उपक्रमाचे आयोजन करायचे आहे. त्याचे नियोजन तुमच्या वर्गाने करायचे आहे. ते पुढील मुद्द्यांच्या आधारे कर.

- त्यासाठी तू कोणकोणत्या कृती करणार त्या क्रमाने लिही.

....

....

....

....

- व्यापारी विक्रेता, स्वयंसेवक इतर सहभागी घटकांची यादी कर.

....

....

- बाजारात स्वच्छतेच्या नियमांचे पालन यासाठी काय उपाययोजना करता येतील ते लिही.

....

....

कृती ४ : पुढील वाक्यांमधील क्रियापद, कर्ता व कर्म ओळखून लिही.

१) बाबांनी भाजी आणली. २) सूर्य प्रकाश देतो.

३) कविता गाणे गाते. ४) पक्षी आकाशात उडतात.

वाक्य क्र.	कर्ता	कर्म	क्रियापद
१)	....	....	....
२)	....	....	....
३)	....	....	....
४)	....	....	....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१६. सफर मेट्रोची

कृती १ : वर्तमानपत्र किंवा इंटरनेट (आंतरजाल) वरून मेट्रोचे छायाचित्र मिळव व मेट्रोचे फायदे लिही.

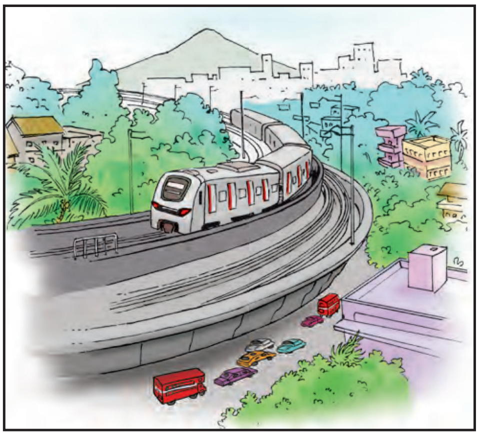

....

....

....

....

....

....

अ) मेट्रो चालक होण्यासाठी कोणती गुणवैशिष्ट्ये आवश्यक आहेत असे तुला वाटते ते लिही.

....

....

मेट्रो चालक होण्यासाठी आवश्यक गुणवैशिष्ट्ये

....

....

....

ब) पहिली महिला ट्रक चालक योगिता रघुवंशी हिची जड वाहन चालविण्याबद्दलच्या अनुभवाची इंटरनेट (आंतरजाल) वरून माहिती मिळव व ती वर्गात सांग.

कृती २ : स्वातंत्र्यपूर्व काळात वैशिष्ट्यपूर्ण कामगिरी केलेल्या महिलांची माहिती, बातम्या, वृत्तपत्रे, कथा, मासिके यांतून किंवा इंटरनेटच्या (आंतरजालाच्या) साहाय्याने मिळव व मित्रमैत्रिणींच्या मदतीने वर्गाचे एक हस्तलिखित तयार कर.

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१७. दुखणं बोटभर

कृती १ : 'दुखणं बोटभर' ही कथा तुझ्या शब्दांत वर्गामध्ये सांग.

कृती २ : आलेल्या संकटाकडे आनंदाने (सकारात्मकतेने) पहावे हे या गोष्टीतून कळते, कसे ते लिही.

....

....

....

....

....

कृती ३ : पाठामध्ये 'बोट' शब्द ज्या ज्या वाक्यात आला आहे ती वाक्ये लिही.

उदा. १) 'बोटभर चिठ्ठीसुद्धा का नाही पाठविली!'

२) ....

३) ....

४) ....

५) ....

कृती ४ : माणसांच्या शरीराच्या अवयवांच्या नावाचा समावेश असणाऱ्या म्हणी शोधून पुढे लिही.

उदा. १) बोट – बोट लावीन तेथे गुदगुल्या.

२) हात – ....

३) पाय– ....

४) पोट – ....

५) डोळा – ....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ५ : खाली दिलेले चित्र पाहा व कृती कर.

१) चित्रातील पात्रांना नावे दे.

....

२) चित्रातील पात्रांपैकी तू एक आहेस असे समजून त्या प्रसंगाचे वर्णन लिही.

....

....

....

....

....

कृती ६ : पाठात आलेले वाक्प्रचार लिही.

....

....

....

....

....

....

कृती ७ : पुढील अक्षरांमध्ये एक म्हण लपलेली आहे ती शोध व लिही.

१) प ओ च च त णि प आ दा आ ले ले ठ आ

....

२) ढ री अ ला ह गा वा ड चे य री पा ध

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ८ : खालील शब्दकोड्यातून वाक्प्रचार शोधून लिही.

क	सा	घ	च	ज	च	व	ख	ग
तों	डा	त	बो	ट	घा	ल	णे	व
च	व	ख	ग	सा	सा	ख	बो	र्मी
न	सा	घ	च	ज	ब	घ	टं	ब
ड	ध	छ	क	प	न	छ	मो	स
द	णे	कं	ब	र	डे	मो	ड	णे
ह	भ्र	म	नि	रा	स	हो	णे	ट

....

....

....

....

....

....

....

....

....

◈ ◈ ◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१८. बहुमोल जीवन

कृती १ : पुढील घटकांच्या बाबतीत तुझ्या मनासारखे काय घडावे असे तुला वाटते? ते लिही.

१) शाळा : ....

....

२) तुझे कुटुंब : ....

....

३) गाव : ....

....

४) समाज : ....

....

५) भारत देश : ....

....

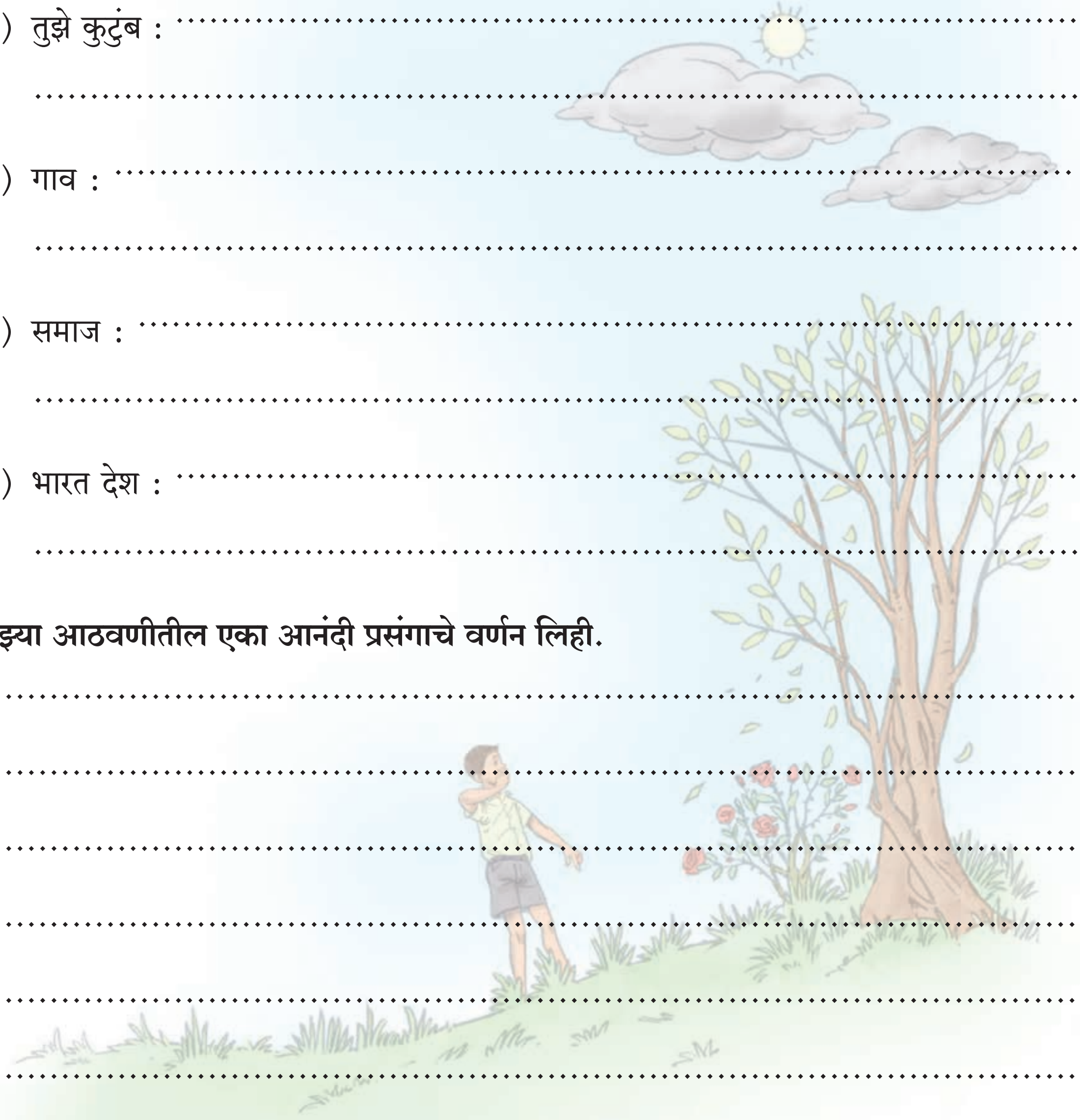

कृती २ : तुझ्या आठवणीतील एका आनंदी प्रसंगाचे वर्णन लिही.

....

....

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ३ : सोबत दिलेल्या परिच्छेदाचे वाचन मित्र/मैत्रिणींसोबत गटात कर.

ध्वनी प्रदूषण

सुरेशने दूरदर्शनवर गाण्यांचा कार्यक्रम लावला. गाणं अगदी रंगात आलं होतं. तो, त्याचे काही मित्र रामू, विनायक, सतीश आणि काका गाणं ऐकण्यात अगदी रंगून गेले होते.

इतक्यात शेजारच्या घरातील दूरदर्शनवर जोरजोरात फिल्मी गाणं सुरू झालं. कमला बाहेरचं दार उघडून आली. दार उघडल्यामुळे फिल्मी गाण्याचा आवाज जास्तच वाटला. रस्त्यावरून जाणाऱ्या मिरवणुकीतील बॅण्डचे आवाज लाऊडस्पीकर लावल्यामुळे जोराने कानावर आदळत होते आणि जोडीला फटाक्याचे दणदणीत आवाज येत होते. मोटर-स्कूटरच्या भोंग्याचे व ब्रेकचे आवाज त्यामध्ये भर घालीत होते.

कृती ४ : बहुमोल जीवनाचे महत्त्व पटवून देणारे निसर्गाचे घटक लिही.

....

....

....

कृती ५ : कवितेत आलेल्या विरुद्धार्थी शब्दांच्या जोड्या शोधून लिही.

....

....

....

....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

१९. मले बाजाराला जायाचं बाई !

कृती १ : पाठातील संवादात आलेली पहिला, दुसरा व तिसरा पात्रांना नावे दे.

....

....

....

कृती २ : 'प्लॅस्टिकचा वापर टाळा' या विषयावरील दोन-तीन पात्रांचे संवाद लिही व वर्गात सादर कर.

....

....

....

....

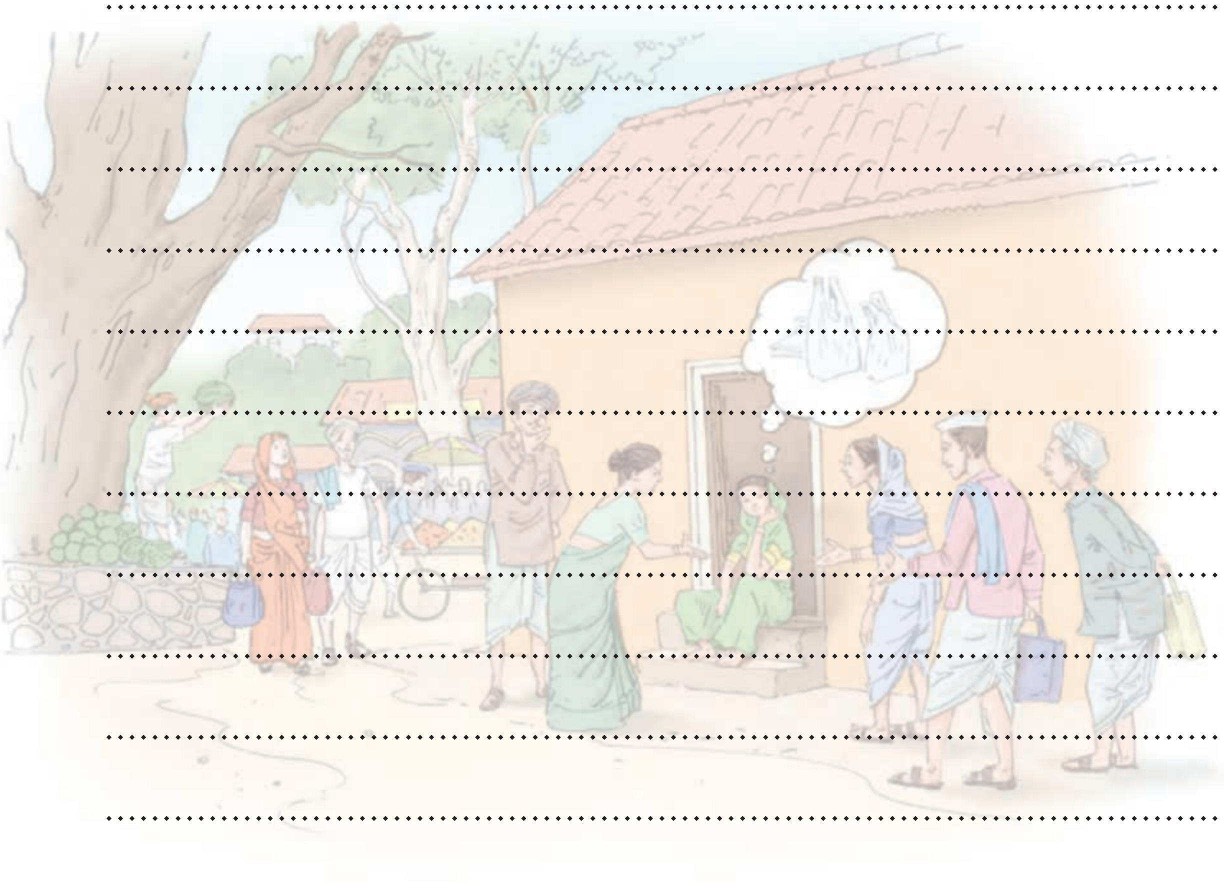

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ३ : कापडी पिशवी वापरण्याचे पाच फायदे लिही.

....

....

....

....

....

कृती ४ : प्लॅस्टिकच्या वापरामुळे होणारे प्रदूषण टाळण्यासाठी उपाय लिही.

....

....

....

....

....

कृती ५ : शब्दखेळ – तुमच्या बोलीभाषेत वापरले जाणारे शब्द लिही.

प्रमाणभाषेतील शब्द	बोलीभाषेतील शब्द
डोळे	....
बाजार	....
भांडण	....
शेती	....
पूल	....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ६ : कागदी/कापडी पिशवी वापरास प्रेरित करणारी दोन घोषवाक्ये तयार कर.

....

....

....

....

कृती ७ : प्लॅस्टिकचा वापर टाळण्यासाठी सूचनापट्टी तयार कर.

....

....

....

....

कृती ८ : प्लॅस्टिक पिशवी व कापडी पिशवी यांच्यातील संवाद लिही.

प्लॅस्टिक पिशवी : ....

कापडी पिशवी : ....

प्लॅस्टिक पिशवी : ....

कापडी पिशवी : ....

प्लॅस्टिक पिशवी : ....

कापडी पिशवी : ....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२०. ओळख थोरांची

कृती १ : पुढील गोष्टींचे शोध कोणी लावले ते शोध आणि त्या शास्त्रज्ञांची नावे लिही.

१) एचएमटी तांदूळ : ....

२) सायकल : ....

३) विजेचा बल्ब : ....

कृती २ : ऑलिंपिकवीरांनी खेळलेल्या खेळांची नावे लिही.

१) खाशाबा जाधव : ....

२) पी. व्ही. सिंधू : ....

३) अभिनव बिंद्रा : ....

कृती ३ : खाली दिलेल्या वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यांत उपयोग कर.

१) श्री गणेशा होणे : ....

....

२) पट काढणे : ....

....

कृती ४ : वर्तमानपत्रातील क्रीडाविषयक एक बातमी मिळव व त्या बातमीचे कात्रण चौकटीत चिकटव.

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ५ : एखाद्या घटनेची बातमी तयार करण्यासाठी कोणकोणत्या गोष्टी याव्या लागतात ते लिही.

....

....

....

....

....

कृती ६ : ऑलिंपिक पदक विजेत्या भारतीय खेळाडूंची माहिती शोध आणि पुढील चौकट पूर्ण कर.

खेळाडूचे नाव	खेळाचा प्रकार	स्पर्धा जिंकली ते वर्ष	मिळालेले पदक
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....

कृती ७ : खालील चित्रातील ऑलिंपिक पदकांची नावे लिही.

....

....

....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२१. या काळाच्या भाळावरती

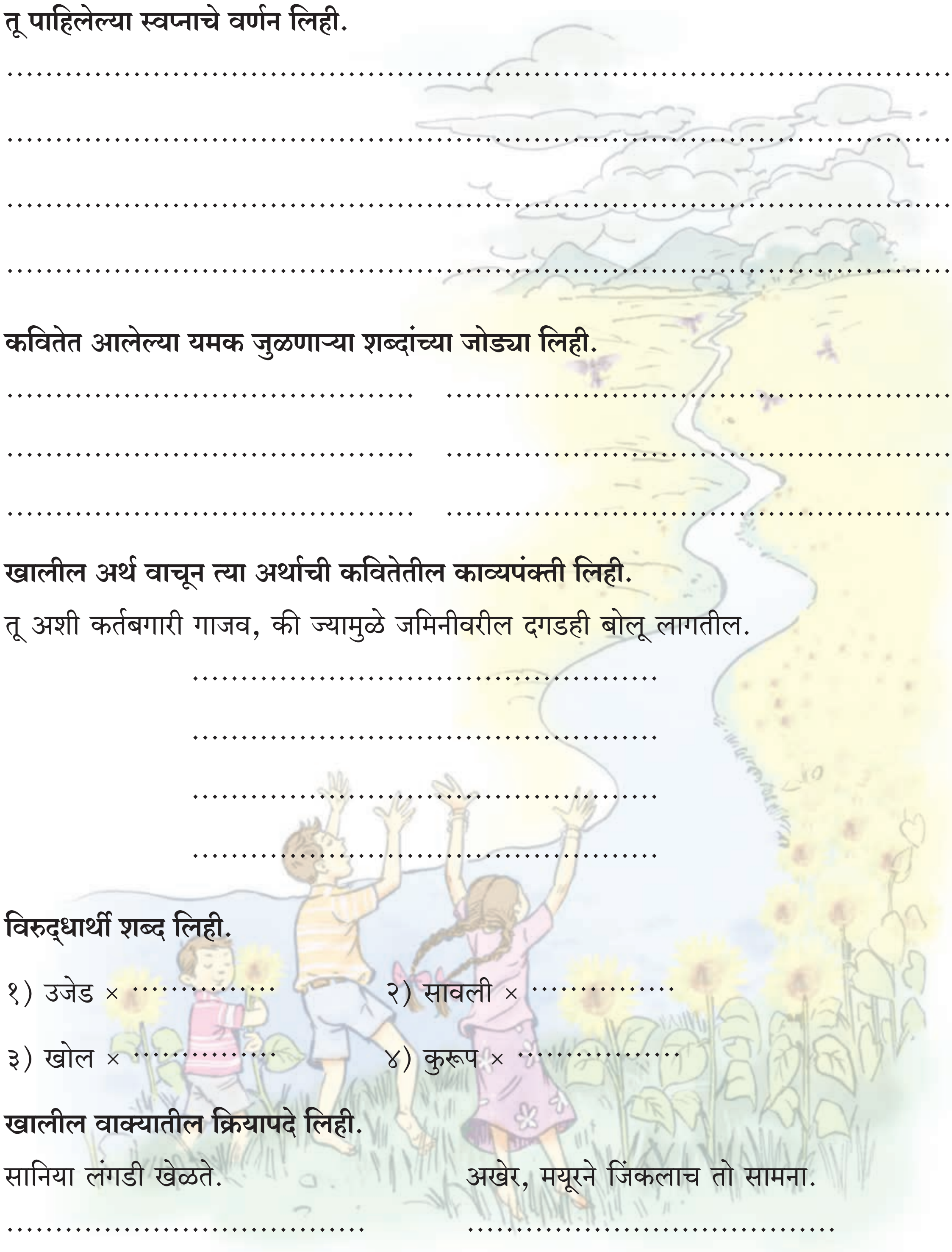

कृती १ : तू पाहिलेल्या स्वप्नाचे वर्णन लिही.

....

....

....

....

कृती २ : कवितेत आलेल्या यमक जुळणाऱ्या शब्दांच्या जोड्या लिही.

....

....

....

कृती ३ : खालील अर्थ वाचून त्या अर्थाची कवितेतील काव्यपंक्ती लिही.

तू अशी कर्तबगारी गाजव, की ज्यामुळे जमिनीवरील दगडही बोलू लागतील.

....

....

....

....

कृती ४ : विरुद्धार्थी शब्द लिही.

१) उजेड × .... २) सावली × ....

३) खोल × .... ४) कुरूप × ....

कृती ५ : खालील वाक्यातील क्रियापदे लिही.

सानिया लंगडी खेळते. अखेर, मयूरने जिंकलाच तो सामना.

....

◇◇◇

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२२. वडिलांस पत्र

कृती १ : तू संदेशवहनासाठी ज्या साधनांचा वापर करतो, त्या साधनांची नावे लिही.

....

....

कृती २ : तुझ्या आवडत्या किल्ल्याचे चित्र काढून रंगव.

कृती ३ : तुझ्या शाळेने आयोजित केलेल्या सहलीस जाण्यास परवानगी मिळण्यासाठी परगावी असणाऱ्या आईला पत्र लिही.

....

....

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

....

....

....

....

कृती ४ : पर्यटनस्थळावर येणाऱ्या पर्यटकांसाठी सूचना लिही.

....	....
....	....

कृती ५ : तुमच्या शाळेच्या या शैक्षणिक वर्षाच्या सहलीचे नियोजन तुला करण्यास सांगितले आहे, त्याचे नियोजन वर्गमित्रांशी चर्चा करून तयार कर.

....

....

....

....

कृती ६ : तुला माहीत असलेल्या किल्ल्यांची यादी तयार कर.

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२३. परिवर्तन विचारांचे

कृती १ : हे केव्हा घडले ते लिही.

१) अजय हिरमुसला.

....

२) अजयच्या कपाळावर आठ्या पसरल्या.

....

३) अजय अस्वस्थ झाला.

....

४) अजयचे मन खट्टू झाले.

....

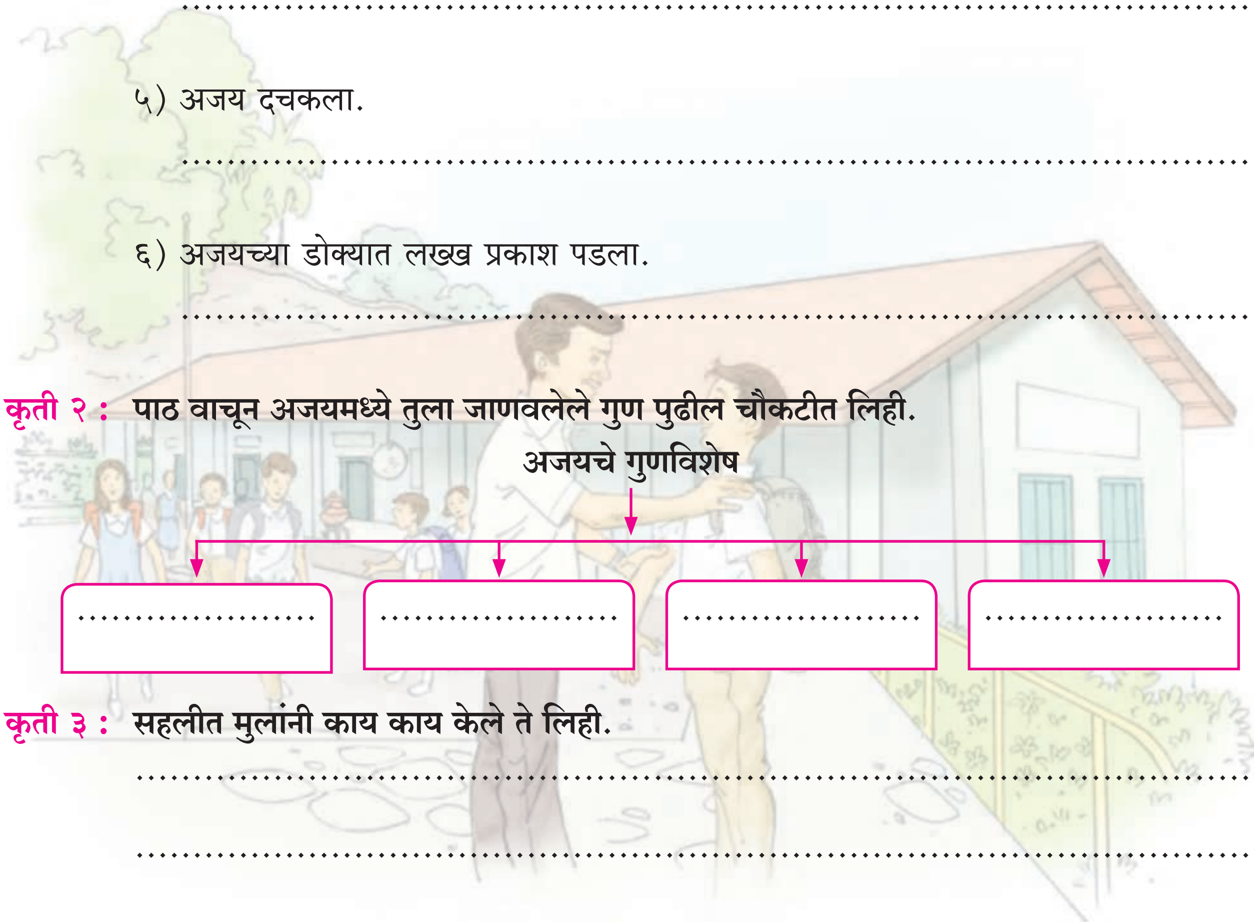

५) अजय दचकला.

....

६) अजयच्या डोक्यात लख्ख प्रकाश पडला.

....

कृती २ : पाठ वाचून अजयमध्ये तुला जाणवलेले गुण पुढील चौकटीत लिही.

अजयचे गुणविशेष

....	....	....	....

कृती ३ : सहलीत मुलांनी काय काय केले ते लिही.

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

....

....

....

कृती ४ : खालील मुद्द्यांच्या आधारे तुझा एखाद्या सहलीचा अनुभव लिही.

(सहलीचे ठिकाण..... त्या ठिकाणी.... हे पाहिले.... त्याची वैशिष्ट्ये.... तू केलेली धमाल – सहलीबद्दलचे तुझे मत)

....

....

....

....

....

....

....

....

....

कृती ५ : तुझ्या परिसरातील लोक मानत असलेल्या अंधश्रद्धा लिही.

उदा. वाटेत मांजर आडवे गेले, की काम होत नाही.

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ६ : पुढील वाक्प्रचारांचा वाक्यात उपयोग कर.

१) मतपरिवर्तन होणे : ....

२) धमाल करणे : ....

३) डोक्यात लख्ख प्रकाश पडणे : ....

कृती ७ : भविष्यकाळाच्या प्रकारांनुसार पुढील सारणी पूर्ण कर.

अ.क्र.	साधा काळ	अपूर्ण काळ	पूर्ण काळ	रीतिकाळ
१)	अजय सहलीला जाणार आहे.	....	....	....
२)	....	मुले पाण्यात पोहत असतील.	....	....
३)	....	....	आंबा पिकलेला असेल.	....
४)	....	....	....	डोंगरावर पाऊस पडत राहील.
५)	वैमानिक विमान चालविणार आहे.	....	....	....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२४. रोजनिशी

कृती १ : कोरोना काळात तुझा दिनक्रम कसा होता ते आठव आणि लिही.

....

....

....

....

....

....

कृती २ : तुझ्या शाळेच्या पहिल्या दिवसाचा घटनाक्रम लिही.

....

....

....

....

....

कृती ३ : सकाळी उठल्यापासून ते शाळेत जाईपर्यंतचा तुझा दिनक्रम लिही.

....

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ४ : खालील वाक्यांत आलेले वाक्प्रचार अर्थासह लिही.

१) जेव्हा सरांनी जयेशचे नाव घेतले तेव्हा जयेश कावराबावरा झाला.

....

२) पुस्तक वाचनावरून अजित व साहिलची वादावादी झाली.

....

३) स्वत:ची चूक समजल्यामुळे अथर्वने मान खाली घातली.

....

कृती ५ : रोजनिशी संदर्भाने माहिती लिहून पुढील आकृती पूर्ण कर.

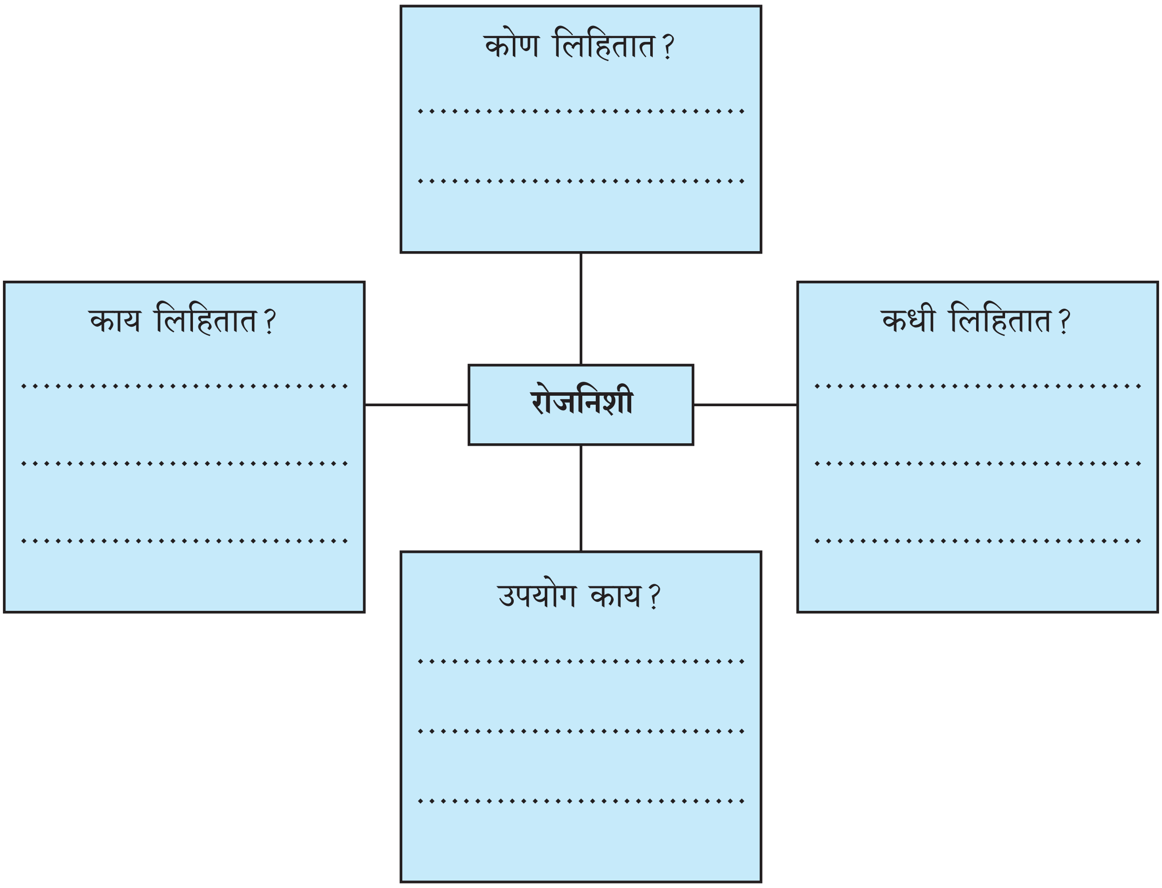

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२५. नवा पैलू

कृती १ : पुढील मुद्द्यांच्या आधारे गोष्ट लिही.

अंध मीनाक्षी..... श्रवणातून अभ्यास........ दिव्यांगावर मात....... स्पर्धा परीक्षेत सुयश.

....

....

....

....

....

....

कृती २ : तुमच्या परिसरातील दिव्यांग व्यक्तीची मुलाखत घेण्यासाठी प्रश्न तयार कर.

....

....

....

....

....

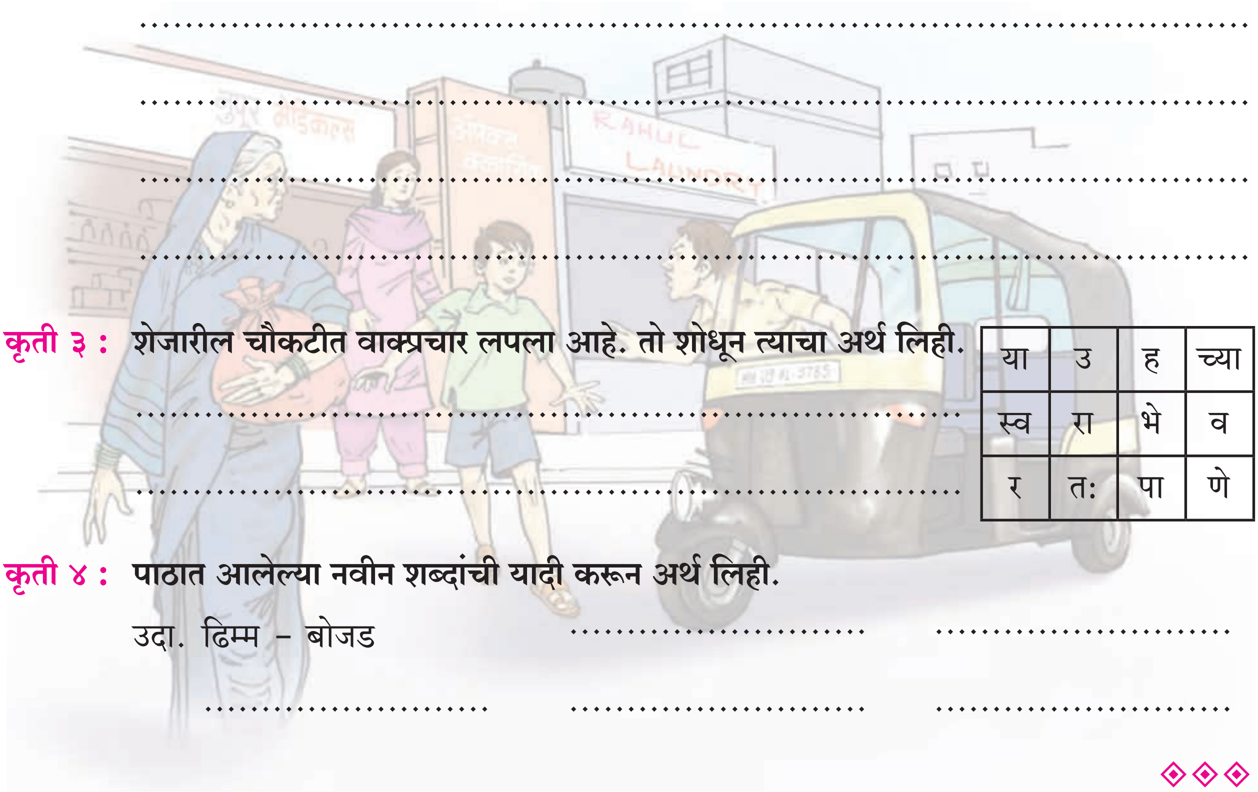

कृती ३ : शेजारील चौकटीत वाक्प्रचार लपला आहे. तो शोधून त्याचा अर्थ लिही.

या	उ	ह	च्या
स्व	रा	भे	व
र	त:	पा	णे

....

....

कृती ४ : पाठात आलेल्या नवीन शब्दांची यादी करून अर्थ लिही.

उदा. ढिम्म – बोजड ....

....

◈◈◈

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

२६. संतवाणी

कृती १ : उतारा वाचून कृती पूर्ण कर.

संतवाणी म्हणजे संतांनी रचलेले काव्य. काव्य म्हणजे कविता. अभंग हा विशेष काव्यप्रकार आहे. अभंग म्हणजे भंग न होणारा. प्राचीन मराठी साहित्यात हा काव्यप्रकार विकसित झालेला आहे. संतांनी केलेल्या काव्यरचना प्रामुख्याने अभंग स्वरूपात आहे.

१) काव्य रचणारे : .... २) काव्य म्हणजे : ....

३) प्राचीन मराठी साहित्यात विकसित झालेला काव्य प्रकार : ....

४) अभंगाचा अर्थ : ....

कृती २ : तक्ता पूर्ण कर.

ओळींचा अर्थ	अर्थानुरूप अभंगातील ओळी	अभंग लिहिणाऱ्या संतांचे नाव
ज्याप्रमाणे पक्ष्यांमध्ये मोर, वृक्षांमध्ये कल्पतरू त्याचप्रमाणे भाषांमध्ये मराठी भाषा थोर.	....	....
जसे बीज पेराल तशीच फळे येतील.	....	....
या संसाराचा खूपच कंटाळा आला.	....	....

कृती ३ : तुला भावलेल्या अभंगाचे वाचन किंवा गायन करून व्हिडिओ तयार कर.

कृती ४ : महाराष्ट्रातील संतांची नावे लिही.

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

कृती ५ : 'संतवाणी' मधील अभंगात आलेल्या पुढील शब्दांचा अर्थ काय आहे, ते शोध आणि लिही.

१) अमृत : ....

२) वोंगळ : ....

३) आम्र : ....

४) उबग : ....

५) दुजेपण : ....

६) आण : ....

७) कस्तुरी : ....

८) मयोरू : ....

कृती ६ : शाळेच्या ग्रंथालयातून संत तुकारामांची अभंग गाथा मिळव आणि त्यातील एखादा अभंग पुढे लिही.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Runa Graphics/Com1/D/2022 Jobs/13) Marathi Karyapustika/Std.6th-5th/Std.10th/Proof -IV/16-1-2023 / Snehal

श्रेयनामावली

शिकू आनंदे मराठी : विद्यार्थी कृतिपुस्तिका : इयत्ता सहावी

विकसन, लेखन व समीक्षण

अ.क्र.	तज्ज्ञ सदस्यांचे नाव	पद	कार्यालय
१.	चंद्रहास लक्ष्मण हिप्परकर	अधिव्याख्याता	जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, कोल्हापूर.
२.	शुभांगी शंकरराव मेथेपाटील	विषय सहाय्यक	जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, कोल्हापूर.
३.	विश्वास राघो पाटोळे	पदवीधर शिक्षक	जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा, ओझरखेड, ता. दिंडोरी, जि. नाशिक.
४.	अलका राकेश फुलझेले	सहशिक्षक	जि. प. शाळा वावे, ता. पालघर, जि. पालघर.
५.	डॉ. निशा अजय काजवे	सहशिक्षक	कन्या विद्या मंदिर उंचगाव, ता. करवीर, जि. कोल्हापूर.
६.	हेमकांत लक्ष्मण गोयजी	पदवीधर शिक्षक	रायगड जिल्हा परिषद शाळा, गोपाळवट, ता. रोहा, जि. रायगड.
७.	अरुणा मुकुंदराव उदावंत	सहशिक्षक	जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा, राजुरी बु., ता. पाचोरा, जि. नाशिक.
८.	डॉ. नंदा विठ्ठल भोर	सहशिक्षक	भैरवनाथ विद्यालय, दोंदे, ता. खेड, जि. पुणे.
९.	सलील वाघमारे	अधीक्षक	समता विभाग, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.